

SELİM NAFİZ AKYOLLU (1952-1953)

İstanbul 1888 doğumlu Selim Nafiz Akyollu, 1909'da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra, 31 Ağustos 1909 yılında İskenderun Bidayet Mahkemesi Cumhuriyet Savcı Yardımcısı olarak mesleğe girmiş, sırasıyla; Adana, Çerkeş, Babaeski, Araç, Karaman ve Antalya gibi yurt köşelerinde Cumhuriyet Savcısı ve Hâkim olarak görev yapaktan sonra Adalet Müfettişliğine atanmıştır.

1927 yılı Ekim ayında aynı Bakanlığın Teftiş Kurulu Başkanlığına getirilmiş, 29 Temmuz 1931 tarihinde ise Yargıtay Üyeliğine atanmıştır. Yargıtay Üyesi iken, 7 Haziran 1939 günü Adalet Bakanlığı Müsteşarı, 26 Mart 1943'de de Yargıtay ikinci Başkanı olmuş, 22 Eylül 1952 tarihinde de Yargıtay Birinci Başkanlığına atanmıştır.

17 Temmuz 1953 tarihinde Yargıtay Birinci Başkanlığı görevinden emekliye ayrılan Selim Nafiz Akyollu, 24 Ocak 1967 günü vefat etmiştir.

SAYIN ADALET BAKANIMIZ,

GÜZİDE MİSAFİRLERİMİZ

VE AZİZ MESLEKTAŞLARIM.

Her yılın 6 Eylülünde; yeni çalışma devresine giren mahkemelerimizin, törenle açılması, güzel bir anane haline geldi. Bu meslekî ananeye uyarak, yeni adalet yılını açmak için, Birinci Başkan Vekili sıfatıyla huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

Yüksek huzurlariyle bizleri şereflendiren Sayın Adalet Bakanımızı ve mümtaz misafirlerle aziz meslektaşlarımı hürmet ve muhabbetle selamlar, yeni yılın hayırlı ve başarılı olmasını dilerim.

Geçen yıl içinde; bütün kalplere emniyet ve itimat veren bir dürüstlikle ve insan takatının son haddine ulaşan bir feragatla adalet tevzi vazifesini yerine getirmiş olan Adalet cihazımız, önümüzdeki yıllarda da aynı azim ve heyecanla kutsal vazifesini başaracak ve milletimizin itimadına mazhar olmakta devam edecektir. Huzurunuzda bunu ifade etmekten derin bir zevk ve bahtiyarlık duymaktayım.

Vatanseverlik; tarafsızlık, halka ve hakka hizmet duygularıyla meşbu olan Adalet cihazımız, Büyük Türk Milletinin huzur ve saadetinin hakiki teminatıdır. Adalet mülkün temelidir. Adalet duygularının gevşediği yerlerde; cemiyetlerin inhitada sürüklendikleri inkâr edilemez bir hakikattir. Beşeriyetin en büyük ızdırapları, haksızlıktan, adaletsizlikten doğmuştur. Adaletsiz bir cemiyet nizamının, payidar olduğu tarih boyunca görülmemiştir. Adalet olmayan yerde, huzur ve refah aramak beyhudedir. Dünyanın bugün içinde bulunduğu huzursuzluğun, hakiki sebebinin, adaletli bir dünya nizamının henüz kurulmamış olmasında aramak lâzımdır. Tarihin her devrinde, adaleti en üstün bir kıymet olarak tanıyan milletimizin, bu asil duygusu, adalet hizmetinde vazife alanların gönüllerinde yanan ve onlara rehberlik eden mukaddes bir ışıktır.

Bu konuşmanın başlıca gayesi; kanunlarımızın yurdun her yerinde siyyânen tatbikini sağlamak ve bu maksatla ilk mahkemelerin faaliyetlerini murakabe etmek ile vazifeli

olan Yargıtay'ın geçen yıl çalışmaları ve ilmî ve kazaî içtihatlar hakkında kısaca malûmat arz etmektedir. Bundan evvel; Yargıtay camiasından bu yıl ayrılmış olan yüksek hâkimlerimizin aziz hatıralarını yâd etmek borcumdur.

Dördüncü Ceza Dairesi'nin kıymetli Başkanı Necmettin Zahir Sencer'in aramızdan ebediyen ayrılması, bizleri çok müteessir etmiştir. Dairesinin çoğalmakta olan işlerini önlemek için geceli gündüzlü çalışan bu muhterem arkadaşımızı, işlerin çokluğu yıldırmamıştı. Onun çalışma tarzı, normal çalışmanın çok üstünde idi. Mesai vaktinden birkaç saat evvel vazifesi başına gelmeyi itiyat edinmişti. Gerek hâkimliği ve gerek müfettişliği zamanlarında çok çalışması ile bütün zorlukları ve güçlükleri yenmesini bilen ve yenmiş olan bir arkadaşımızdı. Bu kıymetli arkadaşımızın ebediyete intikâl etmesi, bizi tesellisi kabil olmayan bir acı içinde bıraktı. Hatıraları ilelebet kalplerimizde yaşayacaktır.

İki yıldan beri yüksek mahkemeye büyük bir ehliyet ve liyakatla başkanlık eden mümtaz arkadaşımız sayın Fevzi Bozer; bu yıl yaş haddini doldurarak emekliye ayrılmıştır. Bu kürsüden konuşmalarını büyük bir zevk ve istifade ile dinlediğimiz sayın Fevzi Bozer, ilmî, fazlile, üstün insanlık vasıfları ile bütün arkadaşlarımızın sevgi ve muhabbetini kazanmıştır. Adalet mesleğine uzun yıllar büyük hizmetlerde bulunan ve arkasında şerefli bir mazi bırakarak aramızdan ayrılmış olan ve ayrılacağı sıralarda hastalanmış bulunan sayın Başkanımızın hatırasını hürmetle anar ve iade! afiyet etmesini ve sıhhat ve refah içinde ömür sürmesini dilerim.

Yaş haddini doldurarak bu yıl aramızdan ayrılan Beşinci Hukuk Dairesi sayın Başkanı Kemal Aslansan'la icra ve iflâs Dairesi sayın Başkanı Aziz Yeğen'in ve Yargıtay Üyesi sayın Sabri Yoldaş ve sayın Cemil Ayatan'ın da hatıralarını ve şerefli hizmetlerini huzurunuzda şükran ile yad etmek isterim. Her biri; ilim ve irfanlarıyla, feragatli çalışmalar ile gençlere birer misal numunesi olan bu büyük hâkimlerimizin kıymetini hatıralarını daima muhafaza edeceğiz. Tesellimiz, onların bıraktıkları boşluğu; meslekte temayüz etmiş kıymetli hâkimlerimizin aramıza karışarak doldurmuş olmalarıdır.

Geçen yıl içinde; mahkemelere ve adalet dairelerine gelen iş miktarı daha evvelki yıllara nazaran ehemmiyetli bir artış göstermiş ve bu fazlalık, Yargıtay'ın iş hacmine de in'ikâs etmiştir.

1951 yılında; (51061)'i Ceza"(82479)'u Hukuk Dairelerine ait olmak üzere (133540) dava Yargıtay'a intikâl etmiş ve Ceza Dairelerince bunlardan (47418)'i ve Hukuk Dairelerince de (69557)'si çıkarılabilmiş ve bütün gayretlere rağmen Cezada (3634) Hukukta da (12922) dava dosyasına ait tetkikatın 1952 yılına devredilmesine zaruret hasıl olmuştur. 1952 yılının birinci yarısında (28091)'i Ceza (43590)'ı Hukuk Dairelerine ait olmak üzere (71681) dava intikâl etmiş olduğuna göre; 1951 yılından devredilen işlerle birlikte, Ceza Dairelerindeki dava adedi; (31725), Hukuk Dairelerindeki de (56512) Ki; ceman (88237)'ye balığ olmuştur. Haziran sonuna kadar Ceza Dairelerinden (25704), Hukuk Dairelerinden de (39300) ki; ceman (65004) davaya ait temyiz tetkikatı feragatli çalışmalarla neticelendirilmiş olup, haziran sonunda Ceza ve Hukuk Dairelerinde (23233) dava dosyası kalmış bulunmaktadır. Bu rakamlara haziran sonundan bugüne kadar Yargıtay'a gelmiş olan dava sayısı dahil değildir. Senenin ilk altı ayında gelen iş miktarı 1951 yılından devredilen hariç (71681) olduğu ve sene sonuna kadar tahmini olarak bir bu kadar daha iş intikâl

edeceği nazara alınırsa Yargıtay'ın 1952 yılı varidesinin 150 bine yükseleceği anlaşılır. Geçen yıl varidesinin 133540 olduğunu hatırlarsak bu yıl gelecek işlerde yirmibine yaklaşan bir fazlalık olacak demektir. Her yıl işlerin bu tempo ile artarak yükselmekte olması, Yargıtay'ın ne derece ağır bir yük altında bulunduğunu ve durumunun müşkülâtını belirtmeye kâfidir.

Şayanı şükrandır ki; Yargıtay'ın senelerdenberi iktihâma çalıştığı büyük güçlüklerin izale edilmesi için, Büyük Millet Meclisi'nce kabul buyrulan 5859 sayılı Kanunla Yargıtay'a iki hukuk dairesi ilâve edilmiş ve bu daireler faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Yargıtay'a gelen işlerin her sene artması yüzünden; bilhassa hukuk dairelerinde fevkalâde mesail ile dahi işleri karşılamaya imkân kalmamıştır. Temyiz Teşkilâtına Dair Kanununun değişik 5 inci maddesine dayanılarak zaman, zaman sıkışık durumda bulunan bazı dairelerden bir kısım dosyalar alınıp başka dairelere verilmek suretiyle o dairelerin durumu ıslâh edilmek cihetine gidilmiş ise de bu hal, o dairelere yeniden gelen işlerin terakümüne mâni olamamış ve kendisine dosya verilen dairelerin aslı vazifelerini ehemmiyetli surette sarsmış ve diğer taraftan daireler arasında içtihat ihtilâflarının artmasına sebep olmuştur.

Son senelerde; gayrimenkule müteallik aynî haklara ait asliye mahkemelerinden verilen kararların temyiz mercii olan Birinci Hukuk Dairesi'ne gelen işlerin kemmiyet ve keyfiyeti; mevcut teşkilât ile bu dairelerdeki terakümün önlenmesini imkânsız bir hale getirmiş, dosyaların senelerce tetkik sırası beklemesini intaç etmiş ve iş sahiplerinin haklı sızlanmalarına yol açmış bulunuyordu. Teşkilâta, iki hukuk dairesi ilâve edilirken her dairenin vazifesi yeniden tâyin ve tanzim olunmuştur. Dairelerin vazifelerini tâyinde, Birinci Hukuk Dairesinin vazifesini azaltmak, çeşitli mahkemelerden verilen kararlardan mahiyet itibariyle birbirine benzeyen işleri bir dairede toplamak, her daireye intikal edecek işler arasında kemmiyet ve keyfiyet bakımından muvazene temin etmek maksadı ile takip edilmiştir.

Esas itibariyle şahıs, aile, miras hukukuna ait sulh ve asliye mahkemelerinden verilen kararlar hakkında ikinci Hukuk Dairesi, gayrimenkule müteallik aynî haklara dair asliye mahkemelerinden verilen kararlar hakkında Birinci Hukuk Dairesi, aynı işler hakkında sulh mahkemelerinden verilen kararlar hakkında Beşinci Hukuk Dairesi, asliye mahkemelerinden verilip menkule müteallik aynî haklara ve borçlar hukukuna ait kararlarla, doğrudan doğruya Yargıtay'da incelenmesi lâzım gelen hususlar, umumiyetle asliye mahkemelerinden verilen ve diğer dairelerin vazifeleri dışında kalan kararlar hakkında Dördüncü Hukuk Dairesi, sulh mahkemelerinden verilen ve diğer dairelerin vazifeleri dışında kalan kararlar hakkında Üçüncü Hukuk Dairesi, Ticaret hukukuna müteallik kararlar hakkında Ticaret Dairesi vazifelendirilmiştir.

Takip hukukuna taallûk eden işler hakkında icra ve iflâs Dairesi'nin vazifesinde bir değişiklik yapılmamıştır. Bu hususlarda bu daireler esas vazifeli daireler sayılmış ve diğer dairelere verildiği tasrih edilmeyen işlerin şahıs, aile, miras hukukuna, menkûl ve gayrimenkul aynî haklara ve adi ve ticarî borç münasebetine ve takip hukukuna taallûk etmesine ve sulh ve asliye mahkemelerinden gelmiş olmasına göre temyiz mercii tesbit edilmiştir. Bu şekil, temyiz mercii ayrıca tasrih edilmeyen işlerin mercisiz kalmamasını temin etmiş bulunmaktadır.

Altıncı ve Yedinci Hukuk Daireleri'nin vazifeleri tahdidi bir şekilde tâyin olunmuş, Birinci, ikinci, Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Hukuk Daireleri'nin ve Ticaret Dairesi'nin bir kısım işleri bu dâirelere verilmiş ve bu suretle diğer dairelerde ehemmiyetli ferahlık sağlanmıştır. Evvelce, Dördüncü Hukuk Dairesi'nde incelenmekte olan kamulaştırmadan mütevellit davalara ait kararların incelenmesi bu daireden alınıp Beşinci Hukuk Dairesi'ne verilmek suretiyle Dördüncü Hukuk Dairesi işleri kemmiyet itibariyle azaltılmıştır. 5859 sayılı Kanunun getirdiği yeniliklerden biri de, daireler arasındaki aidiyet ihtilâflarının halli için sevk ettiği hükümdür. Şimdiye kadar bu nevi ihtilâflar içtihadı birleştirme yoluyla halledile gelmekte idi. Bu şekil, içtihadı Birleştirme Kurulu'nun işlerini artırdığı gibi işlerin ehemmiyetli şekilde gecikmesini mucip oluyordu. 5859 sayılı Kanunun kabul ettiği sisteme göre daireler arasındaki aidiyet ihtilâfları, Yargıtay Birinci Başkanının başkanlığı altında ceza ve hukuka taallük etmesi gözönünde tutularak bu daireler başkanlığından müteşekkil kurulca halledilecektir. Aynı kanunun dördüncü maddesi hükmüne nazaran da bazı dairelere tahminin üstünde iş intikâl etmesi halinde, yeni bir kanun şevkine lüzum olmadan vazife tevzii ise de, daire başkanlarından müteşekkil kurul tarafından hal ve tanzim olunacaktır.

Hukuk dairelerinde senelerin ve zaruretlerin, teraküm ettirdiği işlerin süratle çıkarılacağını ve haklarının ihkak edilmesini bekleyen vatandaşların intizardan kurtularak kısa zaman haklarına kavuşacaklarını düşünmekten doğan memnuniyetimizi arz ederken ceza dairelerinin de bu imkâna kavuşturulmaları için geçen konuşmalarda izhar edilmiş bulunan Yargıtay'a bir Ceza Dairesi ilâvesi hususundaki temenniye tekrarlamak isterim. Yargıtay'a gelen işlerin ceza kısmında, her sene görülen terakkümün mühim miktarı, hususi kanunlara taallük eden ceza davalarına ait bulunmaktadır. Bunun sebebi üzerinde durulmasını ve önleyici tedbirlerin alınmasını lüzumlu görüyorum. Temyiz Teşkilâtına ait 834 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde, hususi kanunlara taallük eden ceza davalarına ait tetkikatın.Üçüncü Ceza Dairesi'nde yapılacağı tasrih edilmektedir. Yapılan tâdiller, maddenin bu kısmına dokunmamıştır. Sözügeçen Kanun, 10 Mayıs 1926 tarihlidir. Bu tarihten bugüne kadar geçen zaman arasında çıkan hususi kanunların adedi üzerinde yüksek nazarlarınızı çekmek isterim. Rakamlar vererek sizleri rahatsız etmek istemem. Mayıs 1926 tarihindeki hususi kanun sayısı ile 1952 senesindeki hususi kanun sayısı arasında bir hayli fark vardır. Birçok hususi kanundaki hükümler, ceza müeyyidesi altında bulunmaktadır. Peyderpey neşrolunan ve cezaî hükmü ihtiva eden her hususi kanun; Üçüncü Ceza Dairesi'nin varidesini durmadan artırmaktadır. Çok çeşitli olan ve zaman zaman tâdile uğrayan ve yüzü mütecaviz bulunan bu kanunlara taallük eden ceza tatbikatı hakkında müstekâr içtihadın tesisi işe de ayrıca bir hususiyet arz etmektedir. Gerek hususi suçlara ait dosyaları tetkik eden Üçüncü Ceza Dairesi'nin ve gerek işlerinin adedi mütemediyen artmakta olan diğer ceza dairelerinin uğradığı zorluklara güçlüklerle ve bu zorlukları ve güçlükleri yenmek için kıymetli arkadaşlarımızın sarfettikleri azami çalışmalara Yargıtay camiasına katıldığım 1926 senesinden beri yakından şahit bulunmaktayım. Bunun için, hususi kanunlardan bazılarını muhalefet suçlarına ait davalar ile umumî suçlardan muayyen ef'âle ait davalara müteallik dosyalar özerinde tetkikatta bulunmak üzere Yargıtay Teşkilatı'na bir Ceza Dairesinin ilâvesini çok lüzumlu bulmaktayım.

İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun; bu devre zarfında tesis ettiği iyi mühim içtihat bahsetmek yerinde olur. Bu içtihatlardan birincisi, (Kanunî şuf'a hakkının) kullanılmasının müddete tâbi olup olmadığı hususuna taallük etmektedir. Meselâ,

Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi'nin 22/12/1949 tarih ve 8262/5329 sayılı kararı ile ortaya çıkmıştır. Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi; bu kararı ile Medeni Kanunun 658 inci maddesinin son fıkrası hükmünün kanunî şuf'a'ya tatbik olunamayacağını içtihat etmek suretiyle bu tarihten evvelki içtihatlarla aykırı bir yol tutmuştu, iş, Tevhidi içtihat Genel Kurulu'na intikâl edince, müzakerenin seyri, esas meselenin halli zımında zamanaşımının da gözden geçirilmesini icap ettirmişti. Böylece hakkın istimali bakımından müddet ve zamanaşımı meseleleri incelenerek bizatihi şuf'a hakkının zamanaşımına tabi olmayıp hakkın istimalinden mütevellit şahsi müttalebenin zamanaşımına tâbi olduğu ve bizzat kanun tarafından temlik hakkının birer takyidi olarak bir arada tanzim ve aynı hükümlere tâbi tutulmuş olmaları itibarile 658 inci maddenin son fıkrasındaki müddetlerin; yalnız mukaveleden mütevellit şuf'a'ya münhasır olmayıp bu hükmün; (Kanunî şuf'a'ya da) tatbiki icabettiği neticesine varılmıştır.

Tevhidi içtihat Genel Kurulu'na intikâl eden diğer iş, el yazısıyla vasiyetlerde tanzim mahallinin, vasiyetnamede zikredilmesinin bir sıhhat şartı ve unsuru olup olmadığı hususuna taallük etmekte idi. Genel Kurul, Medeni Kanunun 485 inci maddesinin bu husustaki sarahatini ve kanun vaazını (mahal) kaydını bir sıhhat unsuru olarak hüküm vazına sevkeden âmilleri ve bu sahadaki İsviçre nazariyat ve tatbikatını gözönünde tutarak el yazısıyla vasiyetlerde, tanzim mahallinin vasiyetnamede zikrolunmasının bir sıhhat şartı olduğunu kabul etmek suretiyle meseleyi müsbet şekilde halletmiştir. Tevhidi içtihat Genel Kurulu'nun tesis ettiği bu içtihatlarla kanuna ve tatbikatın ihtiyaçlarına uygun, isabetli ve salim neticeler elde ettiği kanaatındayım.

Adalet cihazımızın, bu yıl mazhar olduğu inkişâfları ifade ederken büyük bir memnunluk duymaktayım. Yargıtay'a iki hukuk dairesi ilâvesinden beklediğimiz hayırlı neticeleri biraz evvel arzetmiştim. Bundan başka (iki yerde) mürettep ağır ceza mahkemesi müstakil hale getirilmiş, (üç ilçe merkezinde) de yeniden mürettep ağır ceza mahkemesi kurulmuştur. Mürettep ağır ceza mahkemelerinin adlî teşkilâtımızdaki gayri tabii durumu, bütün meslektaşlarca malûmdur. Asliye hukuk ve asliye ceza davalarını görmekle ayrı ayrı vazifelendirilmiş olan hâkimler haftanın bir iki gününde, bir araya gelerek mürettep ağır ceza mahkemesini teşkil etmekte ve bu suretle ağır cezalı davalara bakmaktadırlar. Hem aslî vazifelerini, hem de mürettep ağır ceza mahkemesindeki vazifelerini bir arada, noksansız olarak başarabilmelerindeki müşkülât meydandadır. Bu yüzden, işler daima aksamaktadır.

Asliye mahkemelerinin bazı kararlarına karşı yapılacak itirazların tetkik mercii, ağır ceza mahkemesidir. Asliye hâkimiyle ağır ceza mahkemesine iştirak eden hâkim, aynı şahıs olacağı için bu itirazların mahallinde tetkikine imkân kalmamakta ve işin, en yakın ağır ceza mahkemesine gönderilmesine ve netice itibariyle uzamasına zaruret hâsıl olmaktadır. Bu sebepledir ki, imkân elverdikçe, mürettep ağır ceza mahkemelerinin müstakil hale getirilmesini temenniye şayan bulurum.

Asliye teşkilâtı kurulamaması yüzünden şimdiye kadar tek sulh hâkimi ile idare edilmekte olan (42 ilçe merkezinde) asliye teşkilâtı kurulduğunu müşahade etmek çok memnuniyet verici olmuştur.

Dokuz ilçedeki tek hakimli asliye mahkemesinin çift hâkime ifrağı ile hukuk ve ceza davalarında ayrı, ayrı hâkimlerin vazifelendirilmiş olmaları ve bazı mahallere yeniden asliye ve sulh mahkemeleri ilâvesi suretiyle teşkilâtta yapılan genişlemelerin iş

sahipleri için büyük kolaylıklar sağlayacağından şüphe yoktur. Evvelce adalet teşkilâtımızda yer almış olan bucak sulh mahkemelerinin, yeniden ihyasına başlandığını görüyoruz. Bu yıl (49 bucakta) sulh mahkemeleri açılmıştır. Bu mahkemeler; adaleti halka yaklaştırarak ufak tefek ihtilâfları yerinde halledilmesini sağlayacak ve halka ve adalete, faydalı olacaktır.

Yurdun her köşesinde vatandaşların, mahkemelerimizin adaletine kavuşmayı beklemekte olduklarında şüphe yoktur, ilk mahkemelerimizin, kendilerinden beklenen gayeyi tahakkuk ettirebilmeleri, bu mahkemelere, yetmiş tecrübeli hâkimler göndermekle mümkün olabilir. Fakülteden yeni çıkan gençlerin, staj müddetlerini ikmâl eder etmez ilk mahkemelere, müstakil hâkim olarak gönderilmelerindeki mahzurlar bu kürsüden birçok defalar ifade edilmiştir. Bunları tekrar etmeyi lüzumsuz telâkki ederim. Biran evvel bu "mahzurlara nihayet verilmesini ve gençlerin, tecrübeli hâkimler yanında bir-müddet çalıştırılarak yetiştikten sonra, müstakil vazifelere gönderilmelerinin sağlanmasının; hem gençlerin, hem de mesleğin âtisi için temenniye çok Şayan bulmaktayım. Bu suretle, vatandaşların adalete güveni artırılmış olur.

Adalet cihazımızın milletin sevgisine ve tam itimadına mazhar bulunduğu muhakkak olmakla beraber mahkemelerde ve adalet dairelerinde davaların uzadığından ve hakkın çabuk yerine getirilemediğinden şikâyet edilmektedir. Bu konudaki haklı şikâyetleri ortadan kaldırmak için davaların uzamasını önleyecek kesin tedbirleri biran evvel almak, hakka sürat ve emniyetle vusulü sağlamak zorundayız.

Ceza ve Hukuk Mahkemeleri Usulü Kanunlarında şimdiye kadar yapılan tadilat beklenen bu gayeyi tahakkuk ettirememiştir. Bu sebeptendir ki, her iki kanunun yeni baştan tek metin halinde hazırlanması için uzun mesai sarfedilmiş ve vatandaşların adaletten bekledikleri sürat ve emniyeti tahakkuk ettirmeyi hedef tutan yeni tasarılar, Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuştur. Bu tasarıların biran evvel kanunlaşmalarını temenni ederim.

Bunlardan başka Adalet Bakanlığı, Ticaret ve Hava Seyrüsefer Kanunlarıyla Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar Hakkındaki Kanun Tasarılarını ve Avukatlık ve Noter Kanunlarının bazı hükümlerinin tâdilini istihdaf eden tasarıları da, Büyük Millet Meclisi'ne arzetmiş bulunmaktadır. Bugün yürürlükte bulunan ve birçok hükümleri, tatbik kabiliyetini haiz olmayan Kara ve Deniz Ticaret Kanunları yerine kâim olmak üzere hazırlanan tasarı da, Ticaret Kanunumuzla diğer mevzuatımız arasında mevcut ahenksizlik giderilmiş, memleketin bugün içinde bulunduğu iktisadi ve içtimaî şartların icap ettirdiği değişiklikler yapılmış, deniz ticaretinde milletlerarası kaideler haline gelmiş olan hükümlere tasarıda yer verilmiştir.

Hava yollarıyla yapılan nakliyatın son zamanlarda ehemmiyetli derecede inkişaf ederek uçakların mutad nakil vasıtası haline gelmesi, mahkemelerimizi hava nakliyatından doğan birçok karışık hukuk meseleleriyle karşılaştırılmaktadır. Hava nakliyatının, teknik yeniliklere muvazi olarak gösterdiği bu inkişaf, her mütemeddin memlekette olduğu gibi memleketimizde de esaslı bir hava hukuku tedvirini zaruri kılmıştır. Hazırlanan Hava Seyrüsefer Kanunu, bu ihtiyacı karşılayacaktır.

Ateşli silâh ve bıçaklarla işlenen cürümler, gün geçtikçe artan içtimaî hayatımızda, büyük bir huzursuzluk ve emniyetsizlik yaratmakta ve boş yere birçok vatandaş

hayatının ifnasına taallûk eden hükümler ayrı ayrı kanunlarda dağınık bir tarzda yer almıştır. Bu hal tatbikatı güçleştirmektedir.

Cürüm âleti olarak kullanılan, taşımalarında ve saklamalarında büyük kolaylık bulunan bıçakların ithâl, imâl ve satışı ise tamamen başıboş bir haldedir Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar Hakkındaki Kanun tasarısı silâhlara müteallik hükümleri yeniden düzenleyerek bir araya toplamakla beraber bıçakların imâl ve satışını da yeni esaslara bağlamıştır. Cürüm işlemekten başka hiçbir işte kullanılmaya elverişli olmayan sivri uçlu bıçakların imâli, kesin olarak menedilmiştir. Vatandaşların hayatını, cemiyetin huzur ve emniyetini korumayı hedef tutan bu tasarının kısa zamanda kanunlaşarak tatbik mevkiine konmasını temenni ederim.

Avukatlık ve Noter Kanunlarının, tatbikatta aksayan ve ihtilâflara yolaçan, hükümlerinin tâdilini istihdaf eden tasarıların kanun haline gelerek yürürlüğe girmeleri de bu kanunların tatbikatından doğan zorlukları bertaraf etmiş olacaktır.

Demokrasimizi ve Anayasa ile vatandaşlara tanınan hak, ve hürriyetleri aşırı sol cereyanlara ve bozguncu faaliyetlere karşı korumak maksadiyle Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerini değiştiren kanun, bu yıl içinde yürürlüğe girerek içtimaî hayatımızın huzur ve selâmetini emniyet altına almıştır.

Bu yıl yürürlüğe giren kanunlar arasında Fikir ve Sanat Eserleri Kanununu da zikre değer bulmaktayım. Hemen, hemen bütün Avrupa Devletlerinin iştirak etmiş oldukları Bern Birliği'ne memleketimizin de katılmasını temin eden bu kanun, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kabul ettiği insan hakları evrensel beyannamesinde ifadesini bulan ilim, edebiyat ve sanat eserlerinden mütevellit maddi ve manevi menfaatlerin korunmasını sağlamıştır.

Diğer mevzuatımız üzerindeki çalışmalardan da bir nebze bahsetmek yerinde olacaktır.

Yirmibeş seneden beri tatbik mevkiinde bulunan ceza kanunumuzun muhtelif tarihlerde yapılan tâdillerle aslî hüviyetini kaybederek bugünün ihtiyaçlarına tam cevap veremediğine geçen yıl işaret edilmişti. Memnuniyetle arz etmek isterim ki, bu mühim mevzu, Adalet Bakanlığı'nca ele alınmış, ceza mütehasıslarından ve tatbikatçılarından kurulan ilmî komisyonca, memleket ihtiyaçlarını ve ceza hukukunun son inkişâflarını, gözönünde tutarak millî hüviyet taşıyan yeni bir Ceza Kanunu yapmak lüzumu tesbit edilmiştir. Böyle bir kanunun uzun ve çok çetin çalışmalara ihtiyaç göstereceğinde şüphe yoktur. Bunun içindir ki, müstacel olarak giderilmesi gereken ihtiyaçları tesbit etmek ve mevcut kanundaki noksanları ve aksaklıkları gidermek üzere ilk iş olarak yürürlükteki kanunu yeniden tetkike tâbi tutmak kararına varılarak bu yoldaki çalışmalar başlanmıştır.

Cezaların infazı konusunda, Ceza Kanunundan ayrı bir infaz Kanunu hazırlanarak cezanın infazından beklenen gayeyi tahakkuk ettirecek tedbirlerin bu kanunda tesbit olunması kararına varıldığını ve ele alınmış olan çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeleri konusu üzerinde incelemelere devam olunduğunu görerek sevinç duymaktayız.

Ceza mahkemelerindeki işlerin süratle neticelendirilmesi düşünülürken en önce Adli Tıp Meclisi'ni ve (adli tabipleri) de ele almak lâzımdır, iptidaî muayeneleri icra etmek için kâfi adli tabip yoktur. Memleketimizde yalnız 13 adli tabip vardır.

Adli Tıp ihtisası mevcut olmayan etibbâmn verdikleri raporları; adli tabiplerin raporları kadar tatminkâr olamamakta ve iptidaî muayenelerin lâyıkiyle yapılamaması, suç delillerinin ortadan kalkmasını mucip olmaktadır. Doktor raporlarına vaki itirazlar dolayısıyla; Adli Tıp Meclisi'nin, işleri günden güne artmaktadır. Adli Tıp Umum Müdürlüğü hakkındaki 16/Nisan/1926 tarih ve 813 sayılı Kanunun tâdiline kafi zaruret vardır. Bu kanuna göre Adli Tıp Meclisi, umum müdür, muavini, morg, kimyahane ve müşahadehane müdürlerinden teşekkül etmektedir. Bu meclisin, muhtelif ihtisas şubeleri uzmanlarından müteşekkil müstakil bir hale ifrağını temenniye şayan bulmaktayım. Bu suretle hem bazı hadiselerde evvelce raporu veren zatın mecliste üye sıfatı ile hazır bulunmasındaki mahzur önlenmiş ve hem de her türlü şekk ve tereddütten azade olarak seri bir surette hak ve hakikatin tesellisi teminat altına alınmış olacaktır. Bugün en basit bir ihtibar işi hakkındaki bu meclisten vaktinde cevap alabilmek mümkün olamıyor. Bu müessesede vazifeli olan arkadaşlar da, teşkilâtın darlığından ve kifayetsizliğinden dolayı müşteki ve muztariptirler. işlerin tehhüre uğramasını mucip olan sebeplerin biran evvel izalesi lâzımdır. Adli Tıp Meclisi'ne o kadar mütenevvi işler gelir ki, bu işleri bugünkü fenni terakkilere göre cevaplandırmak çok zaman sarfını icap ettirmektedir. Adı geçen müesseseye bu imkân verilmelidir. Bunun tafsilâtına girişmek başlı başına bir konuşma mevzuu teşkil eder. Bu husustaki temennilerimi, kısaca sıralamakta iktifa edeceğim:

- 1- Memleketin muhtelif bölgelerinde, Adli Tıp Merkezlerinin meydana getirilmesini,
- 2- Adli Tıp Meclisi'nin görevine, tababet ve şubatı sanatlarının tarzı icrasındaki tedbirsizlik ve amecilik gibi dava mevzuları da dahil olduğundan bütün ihtisas şubelerini şumulüne alan mütehassıslardan mürekkep olmak üzere müstakil olarak teşkilini,
- 3- Büyük bir ihtisasa sahip olmayı icap ettiren yorucu ve yorucu olduğu kadar da hakkın meydana çıkmasına hadim olması bakımından zevk verici olan bu mesleğe doktorlarımızın rağbetini temin için de adaletin tevzii işinde mühim mevkileri bulunması itibariyle adli tabiplerin ve mütehassısların ikdâr ve terfillerini çok lüzumlu görüyorum. Adli Tıp Teşkilâtı'nın takviyesiyle (en iyi adalet, seri ve bu nisbette teminatlı adalettir) düsturu tahakkuk ettirilmiş olacaktır.

Medeni Kanununda yapılacak değişiklikleri hazırlamakta olan ilmî komisyon çalışmaları ilerlemiştir. Tadilat, Kanunun tatbikini kolaylaştırmaya, aksaklıklarını gidermeye ve boşluklarını doldurmaya münhasırdır. Kanunun ihtiva ettiği tek zevce almak, Devletin tayin ettiği evlenme memuru önünde evlenmek ve hâkim kararı ile boşanabilmek gibi inkılâp hükümlerinin değiştirilmesi asla bahis mevzuu değildir.

Yeni ihtiyaç ve inkişâflar dolayısıyla icra ve iflâs Kanununun da gözden geçirilmesi düşünülmüş, değiştirilmesi gereken hükümler hakkında Adalet Bakanlığı'nca icra hâkimleriyle baroların mütalâaları sorulmuştur. Bu mütalâalar geldikten sonra bu kanun üzerindeki çalışmaların vereceği müsbet neticeler dahi, kalplerimize şimdiden inşirah vermektedir.

Adalet cihazımızı; doğrudan doğruya ilgilendiren kanunlar arasında, hususi bir ehemmiyet taşıyan hâkimler kanununa temas etmeden geçmek mümkün değildir. Bu mevzuu da, en evvel üzerinde durulması lâzım gelen mesele hâkimin teminatı meselesidir. Hâkimler kanununun bugün kabul ettiği teminat hükümlerinin, bütün hâkimlere teşmili zaruri olduğuna kaniim.

Adalet tevzii vazifesi, bölünmez bir bütün teşkil ettiğine göre belli dereceye yükselmiş olan ve daha yukarı derecelerde bulunan hâkimler için kanunun tanıdığı teminattan, o dereceye henüz ulaşmamış olan hâkimlerin mahrum edilmeleri için hiçbir hukukî ve mantıkî sebep ileri sürülemez. Teminat bakımından hâkimlerin ehliyet derecelerini tâyinde kanunun kabul ettiği esaslara muvazi olarak tâyin, nakil ve tahvillerine ait hükümlerinde yeniden düzenlenmesi zaruridir.

Bugün Yargıtay başkan ve üyelerinin tayini icra kuvvetine aittir. Cârî olan bu usulün adalet cihazının bağımsızlığı ile ve hâkim teminatı ile telif edilmesine imkân yoktur. Yargıtay üyelerinin, birinci sınıfa yükselmeye lâyık olduk-'an tesbit edilen hâkimler arasından, Yargıtay'ca seçilmeleri, daire başkanlarıyla birinci başkan intihabının da Yargıtay'a bırakılmasını teminatın ve bağımsızlığın tabii bir icabı olarak kabul edilmelidir, ilk mahkemelerde vazife gören hâkimlerin kazaî muamelelerini kontrol ve murakabe ile mükellef bulunan Yargıtay'ın; bu hâkimlerin terlilerinde olduğu gibi tâyin ve nakillerine müteallik muamelelere de, bir teminat unsuru olarak iştirakini sağlamak lâzımdır. Bu suretle hâkimlerimizin adalet tevzii gibi tam bir tarafsızlığa ihtiyaç gösteren vazifelerini istikbâl endişesinden uzak olarak serbestçe yerine getirmeleri teminat altına alınmış olur.

İlk mahkemelerle Yargıtay arasında bir derece mahkemesi olan üst mahkemelerin kurulması fikri, uzun yıllardan beri adalet mensupları arasında münakaşa konusu olmuş bu fikrin leyh ve aleyhinde birçok noktayı nazarlar ileri sürülmüştür. Bunları burada tekrar ederek sizleri rahatsız etmek istemem.

Biliyorsunuz ki; Adalet Teşkilâtımızda evvelce mevcut olan istinaf Mahkemeleri sonradan ilga edilmiştir. Her merkezi yerde, müstakil olarak kurulmamış olmaları yüzünden, işlerin bu mahkemelerde gecikmesi ve o zaman elde ihtiyacı karşılayacak hâkim bulunmaması ilgaya sebep olmuştur.

Fakat, kaldırılan bu mahkemelerin Adlî Teşkilâtımızda bıraktığı boşluğu sonradan bihakkın doldurmak mümkün olmamıştır, ilk mahkemelerle Yargıtay arasında bu (derece mahkemeleri) ortadan kalkınca ilk mahkemelerin hemen, hemen bütün işleri bir sel gibi Yargıtay'a akmaya başlamış, bu sebeple derece mahkemelerine düşen vazifeleri de, üzerine almak mecburiyetinde kalan yüksek mahkeme müşkül bir duruma girmiştir.

Zaman, zaman Yargıtay'da yeni daireler teşkili de, tam ve kâmil bir çare olmamıştır. Üst Mahkemelerin teşkili, mesleğimizde mesut bir inkılâp yapacaktır. Yargıtay'ın esas vazifesi, kanunlarımızın yurdun her köşesinde yeknesak olarak tatbik edilmesini mürakebe etmek ve umumi prensip meseleleri üzerinde yaratacağı içtihatlarla hukuk hayatımızın teveccüh edeceği istikametleri göstermektedir. Bu maruzatımla Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve üst mahkemelerinde kurulmasını derpiş etmekte olan Teşkilât Kanununun, biran evvel Büyük Millet Meclisi'ne arzedilerek kanunlaştırılması lüzumuna bir kere daha işaret etmiş oluyorum.

Yüksek vazife aşkı ve hudutsuz feragatları ve yorulmak bilmeyen gayretleriyle heran, Büyük Türk Milleti'nin ve hakkın hizmetinde olan, kanun ve vicdanlarından başka rehber tanımayan aziz hâkimlerimizi bir kere daha derin bir hürmet ve muhabbetle selâmlayarak yeni Adalet Yılı'nın verimli ve başarılı olmasını candan dilerim.